

POSTANOWIENIE

12 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 12 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A.O.

z udziałem S.O. i B.C.

o podział majątku i zniesienie współwłasności,

na skutek skargi kasacyjnej B.C.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Szczecinie

z 28 lutego 2023 r., II Ca 413/22,

1.odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2.oddała wniosek A.O. o zasądzenie na jej rzecz od skarżącej
kosztów postępowania kasacyjnego.**

(A.D.)

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim z 2 kwietnia 2021 r. dokonał podziału majątku wspólnego byłych małżonków A.O. i S.O. w ten sposób, że przyznał wnioskodawczyni bliżej opisany lokal mieszkalny o wartości 159 130 zł, ustalił bezskuteczność wobec wnioskodawczyni umowy darowizny udziału w ½ części w tym lokalu zawartej przez uczestnika S.O. z jego matką uczestniczką B.C., zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki B.C. kwotę 79 565 zł z tytułu spłaty, dokonał wzajemnych rozliczeń między byłymi małżonkami z tytułu wydatków i

nakładów z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek wspólny oraz nakazał wydanie lokalu do rak wnioskodawczyni w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia.

Po rozpoznaniu apelacji S.O. i B.C., Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z 28 lutego 2023 r. zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że podwyższył wartość lokalu do kwoty 202 100 zł i wysokość spłaty należnej B.C. do kwoty 101 050 zł, a także zmienił datę wydania lokalu na dzień 28 sierpnia 2023 r., oddalając apelację uczestników w pozostałej części.

Uczestniczka B.C. wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

W ocenie skarżącej w sprawie występują istotne zagadnienie prawne dotyczące kwestii, czy przy ocenie zasadności zniesienia współwłasności nieruchomości przez podział fizyczny ze względów ekonomicznych sąd zobowiązany jest uwzględnić poczynione dotychczas w toku postępowania

sądowego wydatki na wyodrębnienie dwóch samodzielnych lokali mieszkalnych; czy w sytuacji uznania umowy darowizny udziału w prawie współwłasności nieruchomości stanowiącej wyłączny składnik majątku wspólnego wobec drugiego małżonka za bezskuteczną, i wspólnego rozpoznania przez Sąd sprawy o podział majątku i zniesienie współwłasności, Sąd orzekając powinien zasądzić spłatę na rzecz obdarowanego według składu i stanu nieruchomości z chwili ustania ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej czy też z daty aktualnej; czy w sytuacji uznania umowy darowizny udziału w prawie współwłasności nieruchomości stanowiącej wyłączny składnik majątku wspólnego wobec drugiego małżonka za bezskuteczną, i wspólnego rozpoznania przez Sąd sprawy o podział majątku i zniesienie współwłasności, Sąd powinien zasądzić spłatę na rzecz drugiego współwłaściciela wartości udziału w prawie własności nieruchomości wspólnej według stanu aktualnego oraz nakładów poczynionych na nieruchomość według wartości nominalnej - cen wydatkowanych na prace budowlane, zasądzić spłatę na rzecz drugiego współwłaściciela wartości udziału w prawie własności nieruchomości wspólnej według stanu przed nakładami i zasądzić zwrot całości wartości nominalnej nakładów na prace budowlane czy zasądzić spłatę na rzecz drugiego współwłaściciela wartości udziału w prawie własności nieruchomości wspólnej według stanu sprzed dokonania nakładów oraz wartości nakładów rozumianej jako różnica w wartości nieruchomości przed dokonanymi nakładami oraz po dokonanych nakładach; czy ustalenie bezskuteczności wobec drugiego małżonka umowy darowizny udziału we współwłasności nieruchomości wyczerpującej całość majątku dorobkowego małżonków, wyłącza stosowanie przepisów art. 211 k.c. i art. 207 k.c.

W nawiązaniu do przytoczonej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz poglądów nauki, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju orzecznictwa i nauki prawa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw (zob. postanowienie Sądu

Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14). Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy zwracaniu się przez sąd powszechny z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego na podstawie art.390 k.p.c., zawrzeć we wniosku pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać ich poważny charakter oraz zasadność proponowanego sposobu ich rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji przedstawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 oraz z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi zagadnienia nie są abstrakcyjnie sformułowanymi pytaniami o prawidłową wykładnię prawa, wymagającymi uogólnionej stricte jurydycznej wypowiedzi Sądu Najwyższego, lecz nawiązując do okoliczności faktycznych tej sprawy, stanowią w istocie skierowane do Sądu Najwyższego bezpośrednie pytania o właściwy sposób rozstrzygnięcia tej sprawy. Tymczasem skuteczne powołanie się na pierwszą przyczynę kasacyjną wymaga przytoczenia argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne lub możliwość takich ocen w kontekście przepisów prawnych, w związku z którymi zagadnienie prawne zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 września 2014 r., V CSK 66/14.). Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi wynika, że skarżący nie tyle wskazuje na pojawiające się poważne trudności lub wątpliwości prawne z interpretacją wskazanych we wniosku przepisów prawa materialnego, ile kwestionuje w istocie ustalenia faktyczne poczynione w niniejszej sprawie przez Sąd drugiej instancji i dokonaną przez ten Sąd ich subsumcję pod wymienione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przepisy prawa materialnego, co oznacza niewypełnienie pierwszej przyczyny kasacyjnej i w rezultacie prowadzi do odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Niezależnie od powyższego

należy wskazać, że zbycie przez małżonka po ustaniu wspólności ustawowej jego udziału w przedmiocie, który był objęty wspólnością ustawową, dokonane bez zgody drugiego małżonka, jest bezskuteczne o tyle, o ile narusza uprawnienia drugiego małżonka wynikające z przepisów o podziale wspólnego majątku małżonków, a problematyka następstw tej bezskuteczności jest przedmiotem licznych orzeczeń Sądu Najwyższego (zob. uchwała z 28 lipca 1993 r., III CZP 95/93, OSNC 1994/2/30; wyrok SN z 8 maja 2000 r, V CKN 29/0, postanowienia z 9 kwietnia.2002r, III CKN 391/01,z 26 września 2007r, IV CSK 139/07). Podobnie Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w kwestii sposobu ustalania wysokości spłat należnych przy podziale majątku wspólnego małżonków oraz co do sposobu wzajemnych rozliczeń byłych małżonków.

W tym stanie rzeczy, orzeczono jak w sentencji. Wobec zwrotu odpowiedzi na skargę kasacyjną, oddalony został zawarty w nim wniosek wnioskodawczyni o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

(M.M.)

[a.ł]